

en Sukkerfabrik i det Emaa, eller i alt Fald fra at fælde en afgjørende Dom i den hele Sag efter et saadant Foretagendes Udfald.

Kjøbenhavn d. 22 September 1838.

J. Glahn.

Et Par Brudstykker af en dansk Reises- des Dagbog.

Maade at rense Læder fra Lyng og græsbinde dem.

Da jeg i Aaret 1835 gjorde en Reise fra Skotsland ind i England, kom jeg, i Egnen ved Berwick upon Tweed, til at sidde udenpaa Diligencen i Selskab med en stor Ugerdyrker fra Cornborough nær ved York, hans Navn var Armstrong. I det vi kjørte over nogle høie, vidtudstrakte Jordbanker, liig dem, man finder i Jylland, forundrede jeg mig over at see den skønneste Grønsvær, hvor jeg, af den frodige Lyng, der hist og her endnu stod i Grøfterne, kunde see før havde været Hede, og det var glædeligt at see den utallige Mængde Faar, der græssede paa disse Banker.

Benævnte Landmand betog mig snart min Forsøufelse ved at fortælle mig Følgende:

"Disse Banker vare for endeel Aar siden aldeles bevoxede med den Lyng, hvoraf Du endnu

"seer Spor. Man forsøgte længe paa at opdyrke
"dem, men endelig faldt man paa et Middel, som
"svarede til Hensigten. Da Bankerne indeholdt
"Kalksteen og man i Fordybningerne havde Løv
"nok samt Lyng paa selve Bankerne, saa anlagde
"man en Mængde Kalkovne, hvori man brændte
"Kalk, satte Jld paa Lyngen og rensede Jorden saa
"godt man kunde for Rødderne, og efterat man
"havde fjørt de brændte Kalksteen ud paa Jorderne,
"lædskede man dem, hvorved, som Du seer, Lyngen
"udryddedes og disse vidtudstrakte Høie græsband:
"tes, og nu er der saa Strækninger af lige Areal,
"der sender bedre og flere gode Faar og Lam til det
"londonste Marked end disse yde."

For Enhver, der ikke reiste tankeløs med Hensyn paa sit Fædreland, maatte dette være en vigtig Opdagelse; og da Jylland med sine Heder og med Daubjerg; og mangfoldige andre Kalkgruber herved maatte falde mig ind, nedskrev jeg dette strax i min Tegnebog.

Noget om Agerdyrkningen og Gjødning med raat Kvæde i Norfolk.

Her at fortælle, at en øvet Pløier i Norfolk kan pløie snorlige og paa fri Haand, vilde jeg tilvisse ikke driste mig til, naar jeg ikke selv havde seet det. En der pløiet Ager seer bedre og jævner ud, end det smukkeste gravede Haugestykke, hvorpaa

Riben ikke har været; thi Furerne ere snorlige, accurat lige brede og lige dybe, og ikke en Steen af en Balnøds Størrelse findes i dem.

Hveden saae jeg paa mangfoldige Steder plantet ud istedenfor saaget ud, og man forsikrede, at den gav bedre Afgrøde og lønnede sig, trods det forøgede Arbejde ved Plantningen, bedre, end om den var udsaaet. Man havde en Fod paa en Stage med mange Vinde under, hvormed man gjorde Hulslerne, og Born brugtes til at plante. At en saadan Hvede-Ager maa see ud som et Beed i en Have, er indlysende.

Hos Cook paa Holkham (et Gods i Norfolk), som er anerkjendt at være Britaniens første Landmand, saae jeg

- a) at man kunde brænde simpel Kride til Kalk, og det i lukte Ovne, og
- b) at man med raa Kride gjødede Jorden.

Begge Dele vare mig ubekjendte. Man spredde den raae Kride i Stykker paa Jorderne, og slaaer den nogenledes itu; Kridtet opløser sig i Frost og skal da afgive en fortrinlig Gjødning.

Ogsaa dette torde, med Hensyn til mange Egne i Danmark, ikke være at forkaste.

Cook til Holkham kaldes almindelig Bøndernes Fader, og formuende Mænd i næsten alle Lande sende deres Sønner til ham for at lære Agerbruget og Qvægavlen. Da jeg var der, havde han et Besøg paa en Maaned af en af de Kongl. Brit.

Prindsen og tvende Amerikanere, som søgte Under-
virkning i Senneps-Avlingen.

Draining af fugtigt Agerland.

At draine er at faae Vandet ledet fra fugtige
Ager. Man betjener sig dertil af Folk, som kaldes
Drainere, og det skeer ved at nedlægge brændte
Muurstensbrender i Agerens Eider, hvorved Vandet
afledes og hele Ageren bliver lige frugtbar. Muur-
stensbrenderne nedlægges i Furer, dog ogsaa i Ei-
derne, irregulair efter Agerens Niveau og see saas-
ledes ud endelangs fra, og saaledes fra Eiden
. Runddelen er løs for sig selv og sættes
ovenpaa Pladen . Hvert Rendsstykke er kun
18 Tommer langt, og Pladen, den staaer paa, liges-
saa; da der, om de sættes nok saa tæt sammen,
dog altid bliver en Abning, hvor Vandet kan gaa
ned, saa afledes Vandet fortrinlig ved dem, og hvad
man hos os kalder "suur Jord" bliver saaledes gjort
sund. At draine en Ager Land (omtrent en Tønde
dansk Udsæd) koster fra L. 2. 10 Sh. til L. 4 Sterl.
(fra 23 Rbd. til 37½ Rbd.); det anvendes overalt,
da man deraf sporer de bedste Frugter.

Utoget om Saareavl i Skotland.

Paa mine Reiser i de forskjellige Dele af Skot-
land og Forretningsbesøg hos Landmændene havde
jeg Leilighed til at overbevise mig om, hvad Eng-
lænderne selv maa tilstaae dem, at de ere de bedste

Landmænd i Verden. I de sidste 30 Aar ligner Landet sig ikke selv, og ligesom Hollænderne fra Havet have inddæmmet Mudderland og omskabt det til frugtbar Jord, saaledes have de omskabt deres Lyngbanker til frugtbart Ager og Kartoffelland, og deres sureste Moser til deilige Agre. Skjøndt de — som enhver Anden — ikke ere elskværdige i enhver Henseende, saa ere de det mandigste, flittigste og i Indladet det meest udholdende, sparsomste, dog dertil gjeftfrie Folk, man vil tænke sig, og derfor er det blevet dem mueligt, at udrette de store Ting, de have gjort. At komme til en Skotsk Selveiers Gaard, er en sand Glæde, thi der seer selv den ikke Kyndige, at den ægte Landmand boer, og at han forstaaer, i et barsk Clima at tvinge Jorden til ikke alene at ernære ham selv og hans store Børneskole, men at levne Velstand til enhver af dem især.

Turnips er et Hovedfoder for Kvæg og Faar, og man lader denne Væxt tildeels staae ude hele Vinteren. Da jeg reiste der, ved Jul og Nytaars-tider (in the Bounty of Forfar), i en klingende Frost, gif Faarene og gnavede i de hele Turnips, der sadde i Jorden. Turnipperne vare plantede ud i Rader og hyppede ligesom Kartofler. Paa disse Agre stod et langt Huns med Hjul under, fyldt med Høe og Halm, for af Faarene at ædes tillige med (og man foregav at dette var nødvendigt for Jordsielsen), og Faarene vare just ei meget store, men begroede med uhyre lang Uld og smæk fede.